

УШТЕ ЕДНО НАВРАЌАЊЕ КОН КОНЕСКИ

УШТЕ ЕДНО НАВРАЌАЊЕ КОН КОНЕСКИ
Приредувачи:
проф. д-р Вера Стојчевска – Антиќ и Свето Стаменов

Издавач:
Општина Струмица

За издавачот:
Констадин Костадинов, градоначалник

Уредник на изданието:
Ана Витанова – Рингачева

Рецензенти:
проф. д-р Људмил Спасов
проф. д-р Димитар Пандев

Компјутерска подготовка и техничко уредување:
Свето Стаменов

Насловна страница:
Ристе Шурбевски

Печат:
Студентски сервис - Скопје

©Sveto Stamenov, Vera Stojcevska - Antic 2021.

Сите права на ова издание се заштитени со закон. Забрането е копирање, умножување и објавување на делови или на целото издание во печатени или во електронски медиуми или за друг вид јавна употреба или изведба без претходна согласност на издавачот или на авторот.

УШТЕ ЕДНО НАВРАЌАЊЕ КОН КОНЕСКИ

Приредувачи:
проф. д-р Вера Стојчевска - Антиќ и Свето
Стаменов

Струмица
2021

***По повод стогодишнината од раѓањето
на Блаже Конески
(1921 - 2021)***

СОДРЖИНА

⇒ Реч на уредникот (Ана Витанова – Рингачева)	19
⇒ Предговор	21
⇒ Свето Стаменов – Атанас Вангелов: – Синтеза на македонскиот дух	29
⇒ Андреј Стојковски: – Бескрајноста на едно течење	42
⇒ Људмил Спасов: – Беседа за Блаже Конески во 21 век	46
⇒ Влада Урошевиќ: Исправен пред походот на злото	50
⇒ Иван Доровски: Блаже Конески и Јозеф Добровски	58
⇒ Ана Витанова – Рингачева: – За недостигот и недостижното	73
⇒ Алла Шешкен: – Блаже Конескиј в диалогe с русској классикoј	82
⇒ Лилјана Макаријоска: – Историјата на македонскиот јазик во научниот опус на Блаже Конески	92
⇒ Вера Стојчевска – Антиќ: – Секогаш со самоосознаен одговор	115
⇒ Димитар Пандев: – Говорењето своја песна како чин на комуникација	125
⇒ Венко Андоновски: – Зошто најубавите песни на Конески се „долги“	130
⇒ Радомир Ивановиќ: – О теорији спонтаности и сложеној једноставности лирских	

минијатура Блажа Конеског	140
⇒ Цане Андреевски:	
–Разговори со Конески – XI	163
⇒ Веле Смилевски:	
–Послание за животот и поезијата	172
⇒ Владимир Мартиновски:	
–Дијалогот на Блаже Конески со средновековниот фреско- пис	183
⇒ Јасмина Мојсиева – Гушева:	
–За некои допирни точки во поетиките на Андриќ и Конес- ки.	191
⇒ Ана Мартиновска:	
–Конески како собирач и публикувач на народното твореш- тво	204
⇒ Емилија Црвенковска:	
–Блаже Конески за Добромировото евангелие	223
⇒ Искра Пановска – Димкова:	
–Фонетско – фонолошки изразни средства во поезијата на Блаже Конески	235
⇒ Лидија Тантуровска:	
–Песната „Караорман“ од Блаже Конески	241
⇒ Namita Subiotto:	
–Kraljevič Marko v makedonski poeziji: od epskega junaka do lirskega subjekta.....	251
⇒ Иван Котев	
–Во светот на цветот.....	260
⇒ Васил Тоциновски:	
–Песните со посвети од Блаже Конески	281
⇒ Трајан Гоцевски:	
–Блаже Конески до Македонците.....	298
⇒ Марија Иванова:	
–„Јазикот е нашата единствена и неподелена татковина” 310	
⇒ Milan Jazbec:	
–Blaže Koneski - trajen in temeljen akademski in državniški pečat.....	317
⇒ Стефан Марковски:	
–Науката и поетската еволуција на Конески	325

⇨ Славчо Ковилоски:	
– Запис за Блаже Конески	335
⇨ Ана Витанова – Рингачева:	
– Лечебна е моќта на блажената Блажева поезија	339
⇨ Марија Пандева:	
– Инхоативноста во прозата на Блаже Конески наспроти него– вата поезија	353
⇨ Весна Мојсова – Чепишевска:	
– Архитекстуалноста и интертекстуалноста во дијалогот на П. Зографски, Б. Конески и руската литературно – јазична научна и кул– турна мисла	382
⇨ Сузана Мицева:	
– Сезона на песната. Времето во поезијата на Блаже Конес– ки	392
⇨ Људмил Спасов:	
– Улогата на фреската „Седмочисленици“ во афирмирањето на култот на Св. Кирил и Методиј во Југоисточна Европа	399
⇨ Олга Панькина:	
– Блаже Конески	407
⇨ Бобан Карапејовски – Марија Пандева:	
– Директното кажување со минато неопределено време (врз материјали од творештвото на Блаже Конески)	410
⇨ Жарко Кујунџиски:	
– Блаже Конески како текстовен преведувач и заведувач	421
⇨ Раде Силјан:	
Блаже Конески – наша поетска школа	431
⇨ Марина Мијаковска:	
– Фондот на НУБ – доказ за сестраната личност на Блаже Ко– нески	436
⇨ Димитар Пандев – Марија Пандева:	
– Навраќањата на Конески	441
⇨ Људмил Спасов:	
– Блаже Конески за ликот на св. Климент Охридски (тихите кандила)	449
⇨ Марија Брндевска:	
– Блаже Конески за националното преживување	452

⇨ Уште едно навраќање кон Конески ⇩

⇨ Пепи Стамков:	
– Молитвите на Блаже Конески	455
⇨ Атанас Конески:	
– Анегдотите од и за Блаже Конески	464
⇨ Милчо Јованоски:	
– Зошто го сакам Конески?	472
⇨ Љубен Конески:	
– Последната средба 1993 година	485

*

⇨ Људмил Спасов:	
– Кон „Уште едно навраќање кон Конески“	493
⇨ Димитар Панчев:	
– Навраќања на мислата – навраќања во зборот	498

РЕЧ НА УРЕДНИКОТ

Зборникот на трудови „Уште едно навраќање кон Конески“ на приредувачите проф. д-р Вера Стојчевска - Антиќ и Свето Стаменов во издание на Општина Струмица претставува дело што се надоградува на првичната идеја, во годината во која го славиме јубилејот „100 години од раѓањето на Блаже Конески“, да се објават најзначајните трудови на автори, кои пишувале за неговите лик и дело. Имено, првиот таков Зборник насловен „Навраќање кон Конески“, во издание на Општина Куманово, излезе од печат пролетта 2021 година. Намерата на приредувачите да се подготви уште едно такво, дури и пообемно издание, говори за неисцрпноста на темите што се рефлексивна на големото книжевно - научно дело на Конески. Неговите современици, но и оние млади истражувачи, универзитетски професори и научници кои не го засведочиле неговото физичко постоење, имаат потреба да се доискажат, но и првпат да се произнесат за одредени аспекти од неговото творештво. Мислата на Конески постојано се умножува, таа е некаква форма на прачестица од која започнува да се гради животот на македонската книжевно - научна идеја. Нејзиното постоење, значи дека „простата и строга македонска песна“ е создателство на некои претходно откриени светови, кои кога се допираат, прават силна експлозија на мислата. Од таа мисла се раѓаат новите метафори и метоними, елипси и рефрени со потписот на Конески, а се вградени во нашата опстојба како народ.

Ова обемно издание содржи 44 труда на македонски, но и странски авторитети, истражувачи, книжевници и лингвисти, кои во континуитет го истражуваат делото на Конески, но и млади научници кои допрва навлегуваат во суштината на делото на нашиот великан.

Македонската наука навистина има потреба од вакви сериозни изда- нија, кои на најубав начин говорат за многузначноста и полифоничнос- та на делото на македонскиот исполин, кој докосна секаде каде што силниот македонски збор пуштил свој корен. Неговото поетско, прозно и научно дело се предмет на нови препрочитувања, анализи и нови откривања, што само по себе говори за трајните вредности што ги поседува. Конески се вгради во духовниот опстанок на својот народ, а нам ни остави аманет, како да се одбраниме од загрозата што се надвиснува над нашиот јазик и култура. Тој наш одвет зависи од наша- та зрелост, но и подготвеност да се соочиме со сите налети на негира- ња и порекнувања што сме ги доживувале, а и сè уште ги доживуваме. Книжевно - јазичните доминанти на Конески се нашиот микрокосмос, доволно голем за да не собере и чува.

Едно вакво дело говори за грандиозноста на човекот кој не осмисли и ни ја вгради мислата дека мерата за големината на еден јазик е во неговата сила да говори за состојбите овде и во светот, да пренесува пораки со универзални значења, јазик со кој ќе се преведу- ва и што ќе биде преведуван. Конески веруваше во силата на македон- скиот јазик и во тоа дека на него се создавала и ќе се создава книжев- ност, која ќе буи и ќе се разгранува. Блаже Конески е нашата култур- на и идентитетска парадигма. Неговото дело не дефинира како народ со своја длабока и богата традиција, народ чија културна меморија сè уште живо емитува пораки, чие дешифрирање не упатува по пате- ката на нашето индивидуално и колективно спознавање.

д-р Ана Витанова - Рингачева

Ана ВИТАНОВА - РИНГАЧЕВА

ЗА НЕДОСТИГОТ И НЕДОСТИЖНОТО

Онака, како што немусе му недостигаше во неговиот живот и онака како што од тој траен недостиг ја искова својата недостижност, така ќе ни недостига и нам. Дали ќе можеме, дали ќе знаеме и дали ќе имаме доволно сили, доволно вербаво самите себеси, од еден таков недостиг да се упатиме, како народи како култура, кон недостижноста на која ѝ го посвети својот живот.

Од прошталната беседа на проф. д-р Атанас Вангелов, изречена за Блаже Конески на 19.12.1993 г.

Годината 2021! Полетни и подготвени, најгласно од кога било во историјата да говориме за делото на големиот и единствен наш духовен водач и пастир, Блаже Конески. Неговите, сè уште живи со-временници и пријатели, странските лингвисти, неговите колеги, некогашни студенти, а денес професори, книжевници и лингвисти, сите заедно во една заедничка мисија, на 100-годишнината од раѓањето на македонскиот исполин, да му се оддолжат со пишување текстови за неговото дело, со организирање научни собири, семинари и конференции, печатење книги, зборници и списанија, јавни медиумски настапи, организирање настани и слично. Сите со една заедничка мисла, дека Блаже Конески е наше минато, сегашност и иднина и дека неговото дело е нашата, македонска Света книга. И токму на стоте години од неговото раѓање, во годината 2021 чиниш судбински предодредено, не напуштија: академик Трајко Стаматоски, негов современик и прв пријател, академик Георги Старделов, еден од најголемите проучувачи на Блажевото дело и професорот Атанас Вангелов, човекот кој толку длабоко и суштински го читаше Конески и неговите пораки ни

ги донесе на начин на кој сите ги разбиравме. Тројцата гласноговорници и штедри пренесувачи на пораките на Конески, заминаа во годината кога најмногу ни требаа како народ, кога на нивната мисла го потпиравме нашето рането крило, а нашиот дух закрепнуваше секогаш кога тие глаголеа за делото на великанот. Заминаа нашите учители чиј учител беше Конески, „учител по поезија и поетика; по граматика и општа лингвистика; по историја на јазикот, по историја и теорија на нашата култура, и што е најважно: учител по човечност, учител по човештина, учител по – човекољубие”. (Вангелов 2004:123). Во време кога ни недостасуваат сите доблести што природно ги поседувал и на кои поучувал големиот Учител, утеха и смисла бараме во неговата песна, длабока, прониклива, продорна, со вик што се слуша до длабочините на бездната, во која секојдневно пропаѓаме:

*Ретко ќе доаѓа некој до вас.
Ќе бидете и сосем заборавени.
Како патник на починка
што разгрнувајќи го бршланот
открива гробна плоча.
Така некој случаен намерник
под лисјата на вашите зборови
ќе насети скриена смисла.
Тогаш сведочете за мене!*

„На моите песни”

Токму таа „скриена мисла” одамна ја распретавме, ја откривме барајќи скриен извор во честакот во кој залутавме. Корнејќи го, под тешкиот камен на историјата ја откривме неговата песна, оттогаш секојдневно ѝ ја бришеме патината, ѝ се восхитуваме на убоста, на тоа како вештиот вајар на зборот до совршенство ја извајал и како ја сочувал цела и неуништена. Таа мисла започнува да буи и расте секогаш кога нашиот поглед ѝ се навраќа, гордост ни е, но и одвет од оние кои газејќи по неа, се обидуваа што подлабоко да ја притиснат, та да не може земјата одново да ја роди. Носилни се подземните понорници на човековата мисла, надоѓаат тогаш кога сушата се заканува дека ќе ја распука земјата, дека до болка ќе ја разголи и испече. То–

гаш силната и матна вода надоаѓа, понирајќи длабоко ги раскопува закопаните завети од предците и тие излегуваат на површината. Разгинувајќи го бршленот, како народ го откривме Блажевиот збор, оној силен збор без кој ќе останавме неми, кога бурите и стихиите ни ги рушеа градовите и домовите. И не ретко, туку катадневно доаѓаме на поклонение на паметникот од песни што ни го подигна тој, таму во разговор со нив узнаваме за тоа кои сме, кои сме биле и како да продолжиме да пловиме по морето, постојано бранувано од бесни бранови, што се закануваат дека ќе ни ја потопат ѓемијата. Неговите песни, тие вечни буици на чистата мисла не оплодија како народ. Конески ги стави во коработ што самиот со свои раце го направи и го пушти да плови, за кога водата ќе се повлече откако ќе го потопи светот, од него излезат неговите песни, новите жители на светот. Колку и ваквата симболика да изгледа претерана, сепак, вреди да размислиме колкупати оживеавме читајќи ги неговите стихови, колку лажни пророци препознавме и колкупати во себе си ја кажавме Молитва за да најдеме спокој за нашите залутани души?!

Конески срасна со македонскиот јазик и со татковината своја, јазикот е живата папочница која го хранела додека како дете ги слушале песните, легендите, додека ги гледал стројните небреговски мажи како на средсело го играат Тешкото. Така денес неговото име е синоним за родољубие во најчиста и најискрена смисла на неговото значење. Оти за Конески, македонските легенди, преданија, песни не беа само фолклор, тие беа пораки од предците кои во себе носат кодови чие откривање значи осознавање, лично, но и колективно. „Легендите, што подоцна ќе најдат обработка и во некои мои текстови, јас не сум ги запознал од книги, ами сум ги слушал од старите во својата селска куќа, во првото детство, – се потсетува Конески велејќи: „уште оттогаш преминала во мене Стерна, страшната подземна вода“. И навистина, колкупати стерна поминала низ нас, колкупати однела се што било засадено во нашите души, ги опустошила како град по летен пек. Стерната не престанала да боботи, да демне чекајќи час за да однесе се пред себе. Токму таа вода, таа страшна брана, како постојано да се заканува дека ќе пукне и ќе не однесе, ќе не расплоди на туѓо поле. Но Конески знаеше да ги именува нештата и состојбите, знаеше да им даде име, име кое го барал низ подземните извори на

македонскиот јазик, оттаму ги извадил на светлината на денот, за денес да бидат наш печат, наша трага, наш одвет и одбрана од нечес- тивите.

Толку многу закатанчени вистини за човекот, животот, за тат- ковината кажа Конески во својата поезија. Со една смиреност и мо- лебден збор сакаше да ги опеа сите копнежи и надежи на својот напа- тен народ, па инвокативно знаеше да праша:

*Везилке, кажи како да се роди
проста и строга македонска песна
песна од копнеж и песна од мака*
(„Везилка”)

И секоја песна е песна од мака, мака од љубов, мака по изгубе- ната човечност во човекот, мака по татковината. Ја насети, ја разобли- чи и кажа гласно трагичната судбината на малиот осамен човек, суд- бината на прогонетиот елен самак чии траги постојано ги следат „ми- зерни мршојадци”. Личното го издигна на степен на колективно дожи- вување, на судбина, една заедничка за човекот, општочовечка. Конес- ки не крепеше да веруваме дека и малите народи раѓаат големи луѓе. Велеше: „Некој што подобро од нас сите знае какво треба да биде устројството на светот, очевидно решил покрај големите народи и ја- зици да има мали народи и јазици”. Токму ние „малите” растевме и израснавме доволно високо за да узнаеме дека без малите камчиња сидот составен од големи камења, не ќе додржи, ќе падне.

Честито ѝ приобаше на песната, неговиот храм за причесна на душата, само пред неа, пред поезијата, тој стои простум, со чувство на длабоко поклон. На страниците на двете негови последни збирки „Небеска река” и „Црн овен” се случува епилогот од краткиот, но та- жен човечки век, век на истоштувачка борба со сите демонски сили во и надвор од човекот. Во тие песни како да не говори лирското јас на поетот, туку говори лирското јас на човекот, оној кој сака да го приграби универзумот, да го присвои за свое место со кое ќе госпо- дарува. Во последните години од својот живот, со телесна слабост, уморен и со морен вид, Конески во песната ја извади на површината чистата есенција на нашето постоење на овој свет. Јасни стихови

толку чиста, дури просирна е поетовата мисла кога пее за човекот и неговата трагична трошност. Човек кој ги преживеал сите животни бури и уривања, палежи и грабежи, на крајот стои загледан во јасноста на мислата: „Всушност се штрекам пред крајната јасност“, ќе напише Конески во песната „Јасност“. Тоа се песни тестаменти што Конески ги пишува со бистар и трезвен ум, оставајќи му ја на својот народ песната, недостижна и величествена. „Плачејќи над други, јас се исплакав и самиот себеси“ (Упокојување), плач по сето она што му недостига, по она малку што треба човек да го има за да помине еден спокоен живот. Конески ја узнал мерата на еден краток човечки живот, неговата песна „На пријателите“ е песна – урнек за тоа како да постигнеме рамнотежа со самите себе, со духот што го носиме, а кој многупати бил повреден од оние со кое сме го делеле зборот и денот:

*Јас ви проштевам
секоја слабост
и притворност,
дури пресметливост
дури изневера, -
за да си простам и самиот себе
за една мера на човечка љубов.*

(„На пријателите“)

На стоте години од неговото раѓање како да ги наслушнуваме неговите тивки молби упатени кон нас, за поголемо разбирање, почит, вреднување на она што тој го правел од петни жили, за да разгази патот обраснат со какол и трње. Обидот да се убие големината на Конески е самоубиствен чин, тоа го рековме и во друга прилика. Неговата поезија е неговата битка, онаа последната, водена на присојна ледина, на Песјо Брдце. Неговите неспокојства не беа само негови лични приказни, тие беа изродени од чувството на немир поради неправедните атаки што неговиот, македонскиот народ и јазик постојано ги трпеа, а ги трпат и денес. Го обеспокојувале нападите однадвор, но ми се чини дека многу повеќе го болеле и силно го повредувале нападите од своите, од блиските, од оние кои со паганска мисла фрлаа анатема врз неговото дело. За Конески поезијата беше „единствен

човечки релативен начин на постоење” (Старделов 2018:368), особено во годините кои го навестуваат залезот на неговиот живот. Токму во тој период, обременет со претчувството за крајот што неминовно доаѓа, лирското јас е во дијалог со себе, но и со оние кои и покрај сознанието за величието на големиот Конески, сепак сакаа да го уверат дека е „јаден и лит”. Песната „Внатрешен дијалог” носи чувство на почит кон себе, сознание за сопствената големина, но кажано гласно, без лажна скромност. Ретки се таквите песни на Конески, покрај „Читачот”, ова е уште еден поетски запис од последните негови книги, во кој тој одважно вели:

*Јас сум, види, чувар на својата гордост,
и не очекувај да се помирам
со бесмислената ништожност.*

(„Внатрешен дијалог”)

Болеста, староста и тагата, трите свера со отворени челюсти кои постојано се всираат во него со страшен и заканувачки поглед, со постојано лачење плунка, гладни за свежо месо. Толку многу отворени бездни, болеста која постојано го нагризува телото, староста како нејзин верен придружник и тагата која никако да си замине, останува тука, неселена во душата, оди заедно со неа и на последната пловидба по небесната река. Тој „кошмарен сплет” како што Конески го нарекува во песната „Немир”, е негов постојан придружник, негова сенка од која не може да се ослободи и едноставно навикнува да живее во нејзиното присуство. Не можејќи да ги пополни сите отворени празнини и пукнатини на душата, тој едноставно живее секојдневно гледајќи како стануваат кратери. Велат, поетот пишува тогаш кога нешто во неговата душа недостасува. Да се загуби правото на смеа, правда, љубов, значи дека овие три базични принципи недостигаат до степен да го умртват човекот во нас.

*Кога човек ќе загуби право на смеа
и право да биде умен
да дели правда
да се прави важен*

*и право дете и жена да сака,
Тогаш -
му останува правото
да биде тажен
да умира од мака
да чемрее до век -
Тој човек.*

(„Пословица“)

Индивидуалното и колективното чувство, кај Конески стануваат универзална парадигма на постоењето на човекот и смислата на животот. И токму затоа неговата поезија е единица мерка за човечноста, вредносно мерило за тоа колку се издигнавме над сопствените заблуди, малодушности и суети облечени во кашмир и свила. Недостига денес Конески, недостига оној кој ни ги постави линиите на вистинските етички норми, кој ни покажа како да ги зауздаме демоните, за да не ни ја одземат силата. И на крајот од животот кога бара „малку сонце што плеките ги топли во ваков пролетен ден“ („Помиреност“), тој остава, неговите наследници да говорат за него, оние кои ќе знаат правилно да ги прочитаат пораките што ги оставаше зад себе. Многу искрено, во песната „Предела“ им се обраќа на луѓето, да го остават да си почине, бидејќи сè што требало да се каже, е кажано:

*Оставете ме да си починам!
Што сум имал важно да кажам,
сè е кажано,
понекогаш со толку звучни зборови,
што дури ми иде срам.*

(„Предела“)

Синтагмата „звучни зборови“ говори за моќта на неговата мисла, гласна и продорна, за да стигне до оние до кои е упатена. Таа негова мисла и денес ги вознемирува разбеснетите духови на оние кои се обидуваат да го посеат злото, како кога во некрстените денови тоа им се заканувало со својата уништувачка сила. Токму неговата песна е онаа силна врева што ја креваме секогаш кога насетуваме дека

„приидува злото“, дека се искрадува од соседниот двор и го подига резето на нашата порта.

Простувајќи се од Блаже Конески, сега веќе покојниот проф. Атанас Вангелов ќе рече: „Сега сме тука за да се простиме не само од предан и стрплив, константен учител, дури и од скапоцен, ненадоместлив пријател. Се осмелувам така да кажам затоа што умееше, по единствен, а природен начин, да ни ја покаже нашата сила тогаш кога сме помислувале дека само слабоста е нашиот имот. Премалку е да се каже дека има нешто збунувачко, неразбирливо и, дури, невистинито во еден толку разбирлив и логичен гест. Така е затоа што крикнува човечкото во сите нас кога се простуваме од величественоста, од ведрината, од стрпливоста, од темелноста и од сеопфатноста што ги растури по Македонија и по светот, како што ги растури во сите нас. Тоа се обилни и штедри дарови од една раскошна и неповторлива личност, но и недостигот е таков“. Физички мал, Конески носел во себе срце на цин, чиста и непорочна мисла со која сакал да го крене својот род, да му даде елан да се издигне, да почне да верува дека и тој е жител на светот и дека има право на достоинствен живот во слободна татковина во која ќе зборува, пишува, ќе пее и тагува на својот мајчин македонски јазик. Заштитнички се постави кон својот народ, оној народ за кој пееше, „но носиш ти в срце дар златен и пој“ и токму тој народ не смее да заборави кој го издигна од пепелта. Цела една епоха, Конески понесе на својот грб, време во кое требаше да се роди, за да го поведе својот народ напред. „Во случајот на Конески се потврди аксиомата дека не човекот – творец ја избира својата епоха, туку таа го одбира него и тој им се препушти на своите животни обврски, прифаќајќи ги сите нивни светлини и сенки, доблести и опачини, предизвици и искушенија“ (Ѓурчинов 2002:37–38).

Сите сведоштва за трпеливиот и кроток Учител, се сведоштва за неговата големина пред сè како човек. Оние кои лично го познавале, сведочат гордо за него, оние кои никогаш не го запознале, пишуваат по чувство коешто се изродува кога се чита неговата поезија. Токму таму се насетува ликот на човекот Блаже Конески, човек кој живеел во недостиг на вистинска љубов, топлина и чувство на целост. Токму оттаму се изродени песните во кои сите ние секојдневно се огледуваме, очудени, како нашиот далечен претходник, умеел чувството и

мислата да ги римува, да гради созвучја и скриени значења. Во стихот на поетот Конески е втиснат печатот на човекот Конески, кој лекувајќи го недостигот, се извиши до недостижни височини, таму каде што мислата тешко докоснува. Но, певот на Конески го носи и печатот на земјата во која било засадено и изртело семето на Коневци во Небрегово, на некојси предок дедо Коне, кој пораките од дамнина ги пренел на своите потомци. Едниот од нив, ќе ги зачува некаде длабоко во малите допали на душата, за оттаму да ги извади, како кога старите послужуваа слатко и маџун за празник.

И што навистина значи да си голем, а да не страдаш од творечка суета? Што значи да се биде најголем, а да се биде скромен и едноставен? Знаел Конески, тоа е спознание, тоа е растење, тоа е мисија без чие завршување не може да се напушти овој тажен свет. Тоа е еден богат внатрешен личен опит, како што вели Ѓурчинов, „за спремноста да се слезе до дното и да се упати поглед кон темните подземја на духот што подмолно татнат под мирните поврвнини на животот, но кои на еден неотклонет и судбински начин го управуваат и дефинираат човечкото постоење”.

Боли недостигот по недостижното! Токму тоа ни го постави како прашање сега веќе покојниот професор Вангелов кој во прошталната беседа над Блажевиот одар говорејќи за „немата завет” што ни ја остава великанот, ќе праша: Дали ќе можеме, дали ќе знаеме и дали ќе имаме доволно сили, доволно верба во самите себеси, од еден таков недостиг да се упатиме, како народ и како култура, кон недостижноста на која ѝ го посвети својот живот. Должни сме му на Конески, должни сме да му да му кажеме, да му покажеме, дека сепак не било туку така што бил подложен на таков искус и на една таква мака. Ја споделуваше дилемата, дали навистина поетите ја вршат најзалудната работа на светот, за по негово заминување, неговата поезија не ни стане Свето писмо во кое веруваме, пред кое тивуваме, молчимо, се молиме и се надеваме. Со неговата поезија животот станува полесен за живеење, поподнослив, оти некој пред нас кажал сè, одживеал сè од што ние денес се плашимо, трепериме и понекогаш сакаме да побегнеме.

МОЛИТВА

*Сјаси ме Боже, од болниџе луѓе
што се наказани,
џа не се криви,
нивнаџа злоба умерено суди ја,
самиџе од неа одвај се живи.*

*Тие се мислаџи џовикани да водаџи
како Мојсија и друџиџе џороџи
а самиџе не можаџи да се ослободаџи
и влечаџи џо себе сиџни џороџи.*

*Дај Госџоде, што џомалку очииџе да
им џи бодам -
штоом џиџе лево ќе фаџаџи,
јас десно да одам.*

Конески

CIP – Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент
Охридски“, Скопје

821.163.3–94
929 Конески, Б.(093.3)

УШТЕ едно навраќање кон Конески / Приредувачи Вера
Стојчевска–Антиќ и Свето Стаменов. – Струмица : Општина
Струмица, 2021. – 504 стр. ; 23 см

Библиографија кон трудовите

ISBN 978–608–66804–0–4

а) Конески Блаже 1921–1993 -- Во сеќавања

COBISS.MK-ID 55796741

УШТЕ ЕДНО НАВРАЌАЊЕ КОН КОНЕСКИ
Приредувачи:
проф. д-р Вера Стојчевска - Антиќ и Свето Стаменов

Издавач:
Општина Струмица

За издавачот:
Костадин Костадинов, градоначалник

Уредник на изданието:
доц. д-р Ана Витанова – Рингачева

Рецензенти:
проф. д-р Људмил Спасов
проф. д-р Димитар Пандев

Компјутерска подготовка и техничко уредување:
Свето Стаменов

Насловна страница:
Ристе Шурбевски

Тираж:
300

Печат:
Студентски сервис
Скопје
